

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

આર/સ્પેશ્યલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં.૨૦૩૭૯/૨૦૧૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ડો. એ. પી. ઠાકર

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	ના
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની શુદ્ધ નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના

=====

મંજુલાબેન તે જગજીવનભાઈ લલ્લુભાઈના દીકરી અને કનૈયાલાલ મોરારદાસના

વિધવા

વિરુદ્ધ

દક્ષાબેન તે મનસુખભાઈ જગજીવનભાઈના દીકરી અને મુકેશ પટેલના પત્ની

અને ૫ અન્ય(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં.૧ તરફે શ્રી પ્રભાવ એ. મહેતા(૨૦૦૯)

સામાવાળા(ઓ) નં.૧ તરફે શ્રી નીરવ સી. સંઘવી(૫૯૫૦)

સામાવાળા(ઓ) નં.૨,૩,૪,૫,૬ તરફે નોટીસ બજાવવામાં આવેલ(૪)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ડો. એ. પી. ઠાકર

તારીખ: ૦૬/૧૨/૨૦૧૯

મૌખિક ચુકાદો

૧. અરજદારે રેગ્યુલર સિવિલ સૂટ નં.૧૩૬૫/૨૦૧૫ માં આંક-૧૭ હેઠળ વિદ્વાન ૧૭મા એડિશનલ સિનિયર સિવિલ જજ, સુરત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૧૨.૮.૨૦૧૬ ના હુકમથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને હાલની પિટિશન દાખલ કરેલ છે, જે હુકમ દ્વારા સદર દાવામાં પક્ષકાર પ્રતિવાદી તરીકે જોડાવા માટેની અરજદારની અરજી ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નામંજૂર કરવામાં આવેલ છે.

૨. આ બાબતના ટૂંકમાં હકીકતો એ છે કે વાદી દક્ષાબેને સદર મિલકતમાં પોતાના હક્ક અંગેની ઘોષણા માટે અને સદર મિલકતમાં પોતાનો ભાગ મેળવવા માટે તથા ૫ પ્રતિવાદીઓ વિરુદ્ધ મનાઈહુકમ માટે ઉક્ત દાવો ૫ પ્રતિવાદીઓ વિરુદ્ધ દાખલ કરેલ છે, જેમાં તેમના પિતાનો સમાવેશ થાય છે. સદર દાવાની પડતરતા દરમિયાન, હાલના અરજદારે આંક-૧૭ હેઠળ વિવિધ કારણોસર પોતાને પક્ષકાર સામાવાળા તરીકે જોડવા માટે અરજી દાખલ કરેલ છે. હાલના અરજદાર દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે તેમણે જગજીવનભાઈ લલ્લુભાઈની મિલકતમાં ભાગ માંગેલ છે, જેઓ તારીખ ૩.૭.૧૯૭૨ ના રોજ વસિયત કર્યા વિનાની સ્થિતિમાં અવસાન પામેલ છે. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, તેઓ જગજીવનભાઈ લલ્લુભાઈના દીકરી છે અને જગજીવનભાઈને ૨ પત્નીઓ હતી જેમાંથી પ્રથમ પત્ની ધનુબેન અરજદારના માતા છે. તેમના કથન મુજબ, વાદી દક્ષાબેન એ મનસુખભાઈ જગજીવનભાઈના દીકરી છે જેઓ ધનુબેન અને જગજીવનભાઈના લગ્નજીવનથી જન્મેલ અરજદાર મંજુલાબેનના સગા ભાઈ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે વાદીએ માત્ર મનસુખભાઈના

વારસદારો હોય તેવા પક્ષકારોને જ પક્ષકારો બનાવેલ છે અને તમામ દાવાવાળી મિલકતો જગજીવનભાઈના નામે છે અને સદર મિલકતો મહેસૂલી રેકર્ડમાં સ્વર્ગસ્થ શ્રી જગજીવનભાઈની મિલકતો તરીકે દર્શાવેલ છે. તેમના કથન મુજબ, સદર મિલકતોનું વિભાજન ન થયેલ હોવાથી તેમનો તેમાં હક્ક છે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે વાદપત્રમાં કરવામાં આવેલ મહેસૂલી નોંધ નં.૩૯૦૭ અને ૩૯૧૨ નો સંદર્ભ ખોટો અને ગેરકાયદેસર છે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે ફેરફાર નોંધ અન્ય વારસદારોથી છુપાવવામાં આવેલ છે અને મહેસૂલી રેકર્ડમાં તે નોંધો કરાવવા માટે છેતરપિંડી આચરવામાં આવેલ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે તેઓ તે અંગે જરૂરી કાયદાકીય કાર્યવાહીઓ હાથ ધરશે. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈની મિલકતોમાં તેમનો હક્ક હોવાથી, તેઓ કાયદાનો જરૂરી આશરો લેશે.

૨.૧ સદર અરજીમાં એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે તેમના ભાઈઓએ એ હકીકત છુપાવેલ છે કે હાલના અરજદાર પણ સ્વર્ગસ્થના વારસદારો પૈકીના એક છે અને આ રીતે તેમણે અરજદારના હક્કને નિષ્ફળ બનાવવાનો પ્રયાસ કરેલ છે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે વાદપત્રમાં દર્શાવેલ મિલકતો મનસુખભાઈની એકલાની માલિકીની નથી પરંતુ તે વડીલોપાર્જિત મિલકતો છે અને તેથી અરજદાર દાવાવાળી મિલકતોમાં હક્ક ધરાવતા જરૂરી પક્ષકાર છે. તેમની રજૂઆત છે કે મિલકતો વડીલોપાર્જિત મિલકતો હોવાથી અને યોગ્ય ભાગલા ન થયા હોવાથી, અને સાંભળવામાં આવવાનો તેમને હક્ક હોવાથી,

તેમણે સદર દાવામાં પ્રતિવાદી નં.૬ તરીકે પોતાને જોડવા માટે અરજી કરેલ છે, જેને ટ્રાયલ કોર્ટે વાદગ્રસ્ત હુકમથી નામંજૂર કરેલ છે.

૨.૨ હાલના અરજદારે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે જગજીવનભાઈ દ્વારા મોટી સંખ્યામાં મિલકતો પાછળ મૂકવામાં આવેલ છે, જેનું ધ હિન્દુ સક્સેશન એક્ટની જોગવાઈઓને ધ્યાને લેતાં યોગ્ય રીતે વિભાજન કરવું જરૂરી છે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે સ્વર્ગસ્થ શ્રી જગજીવનભાઈએ વસિયતનામું કરેલ ન હતું અને તેથી કોઈ પણ વ્યક્તિ એકમાત્ર મિલકત હક્કનો દાવો કરી શકે નહીં અને અન્ય તમામ કાયદેસરના વારસદારોને બાકાત રાખી શકે નહીં. એવો પણ આક્ષેપ કરવામાં આવેલ છે કે મનસુખભાઈ જગજીવનભાઈ એટલે કે હાલના સામાવાળા નં.૨, સંબંધિત સમયે કોઈક રીતે, અન્ય લોકોને બાકાત રાખીને દાવાવાળી મિલકતોમાં પોતાનું નામ દાખલ કરાવવામાં સફળ રહેલ હતા. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે મહેસૂલી કાર્યવાહીઓમાં, પોતાના સહિત તમામ કાયદેસરના વારસદારોને ધ બોમ્બે લેન્ડ રેવન્યુ કોડ, ૧૮૭૯ ની કલમ ૧૩૫(ડી) હેઠળ ક્યારેય કોઈ નોટીસ બજાવવામાં આવેલ ન હતી. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોથી વિપરીત અને રેકર્ડ પરના પુરાવાના વજનથી વિપરીત, સદર મિલકતોના સંબંધમાં માત્ર સામાવાળા નં.૨ નું નામ જ દર્શાવેલ છે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે કોઈક રીતે સામાવાળા નં.૧ એ તારીખ ૨.૪.૨૦૦૪ ના નોટરાઈઝ્ડ દસ્તાવેજથી બદલ્લિયાદાપૂર્વક સદર મિલકતો તેમના ૩ પુત્રો એટલે કે સામાવાળા નં.૩ થી ૫

ના નામે વહેંચવાનો પ્રયાસ કરેલ હતો અને તારીખ ૧.૯.૨૦૧૦ ની નોંધ નંબર ૭૦૮૪ થી સદર મિલકત દાખલ કરવામાં આવેલ હતી. તેમના કથન મુજબ, સામાવાળા નં.૧ દ્વારા વિવાદ કેસ નં.૨૩૨૧/૨૦૧૦ મારફતે તેને પડકારવામાં આવેલ હતી અને તારીખ ૨૩.૧૨.૨૦૧૧ ના હુકમથી તારીખ ૧.૯.૨૦૧૦ ની સદર નોંધ રદ કરવામાં આવેલ હતી અને એવું ઠરાવવામાં આવેલ હતું કે આવી તમામ સદર મિલકતો વર્ષ ૧૯૬૬ થી જગજીવનભાઈ લક્ષ્મીભાઈની માલિકીની હતી.

૨.૩ એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે અરજદાર ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોથી વાકેફ ન હતા અને આખરે, ઓગસ્ટ, ૨૦૧૫ માં, સામાવાળા નં.૧ એ અન્ય સામાવાળા(ઓ) સાથે મળીને રેગ્યુલર સિવિલ સૂટ નંબર ૧૩૬૫/૨૦૧૫ દાખલ કરેલ અને સદર મિલકતો તેમજ અનુસૂચિમાં દર્શાવેલ અન્ય મિલકતોના સંબંધમાં ભાગલાની માંગણી કરેલ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે એવી છાપ ઊભી કરવામાં આવી રહી છે કે સદર તમામ મિલકતો અન્ય તમામ કાયદેસરના વારસદારોને બાકાત રાખીને વારસામાં મનસુખભાઈ જગજીવનભાઈને મળેલ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે જગજીવનભાઈ લક્ષ્મીભાઈની મિલકતોનું અંદરોઅંદર વિભાજન થયું હતું તે દર્શાવતો કોઈ પુરાવો નથી. તેમના જણાવ્યા મુજબ, વાદી અને સામાવાળાઓએ મિલીભગતથી ઉક્ત દાવો દાખલ કરેલ છે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે તેઓ અન્ય

તમામ કાયદેસરના વારસદારોના મિલકતના હક્કોનો નાશ કરવા માટે હુકમનામું મેળવવા માંગે છે.

૨.૪ એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગો હોવા છતાં, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે એ કારણોસર અરજી ફગાવી દીધેલ છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ સૂટ નં.૭૧/૧૯૭૩ માં પસાર કરાયેલ હુકમને ધ્યાને લેતાં, સર્વે નં.૯ એટલે કે બ્લોક નં.૭ ના સંબંધમાં મિલકતો મંજુલાબેનના નામે આવેલ હતી અને તેથી, અનુસૂચિમાં દર્શાવેલ વિષયવસ્તુ મિલકતના સંબંધમાં અરજદારનો કોઈ લોકસ અને/અથવા હક્ક, માલિકી કે હિત નથી. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, સદર તારણ રેકર્ડ પરના પુરાવાના વજનથી વિપરીત છે, કેમ કે જ્યાં સુધી રેગ્યુલર સિવિલ સૂટ નં.૧૩૬૫/૨૦૧૫ ની અનુસૂચિત મિલકતનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી કોઈ ભાગલા માંગવામાં આવેલ ન હતા. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે દાવાવાળી મિલકતો વર્ષ ૧૯૭૩ ની કાર્યવાહીઓની વિષયવસ્તુ ન હતી. તેમની રજૂઆત છે કે હિન્દુ કાયદા મુજબ, જે સમયે કોઈ પણ હિન્દુ વસિયત કર્યા વિના અવસાન પામે, ત્યારે ધ હિન્દુ સક્સેશન એક્ટની જોગવાઈઓ મુજબ આવા કાયદેસરના વારસદારો પર તમામ કાયદેસરના વારસદારોનો પ્રમાણસર કલ્પિત ભાગ સંક્રમિત થાય છે અને કોઈ પણ કાયદેસરના વારસદાર માટે આવી મિલકત અને/અથવા મિલકતોના ભાગલા માંગવા માટે મોકળાશ છે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે ધ કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ ના ઓર્ડર ૧ રૂલ ૧૦ ની જોગવાઈ ભાગલાના દાવા

અંગે લાગુ કરી શકાય નહીં અને કાયદેસરના વારસદારોની કોઈ પણ શાખા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ ભાગલાના દાવામાં તમામ કાયદેસરના વારસદારો પ્રમાણસર ભાગ મેળવવા માટે હકદાર બનશે અને હાલના અરજદાર સહિત જગજીવનભાઈ લક્ષુભાઈના તમામ કાયદેસરના વારસદારોને પ્રતિવાદી તરીકે બનાવવાની જરૂર છે અને આ હકીકત વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા ધ્યાને લેવામાં આવી હોવી જોઈતી હતી.

૨.૫ એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજનું એ અવલોકન કે વાદીએ સદર દાવામાં માત્ર સામાવાળા નં.૧ ની માલિકીની મિલકતોમાં જ પોતાના ભાગની માંગણી કરેલ છે, તે વિકૃત છે. તેમની રજૂઆત છે કે જ્યારે સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈની મિલકતો અંગે કોઈ પ્રારંભિક વિભાજન ન હતું, ત્યારે પ્રતિવાદી નં.૧ અન્ય કાયદેસરના વારસદારોને બાકાત રાખીને કોઈ હક્ક ધરાવી શકે નહીં. નવાબ સેક્શન અલીખાન વિ. નવાબ જહાબહાદુર, જે (૨૦૦૯) ૫ એસ.સી.સી. ૧૬૨ માં નોંધાયેલ છે તેમજ અજંતા ટ્રાન્સપોર્ટ, જે (૧૯૭૫) ૧ એસ.સી.સી. ૫૫ માં નોંધાયેલ છે તેના કેસનો સંદર્ભ આપતાં, અરજદારે રજૂઆત કરેલ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટનો વાદ્યસ્ત હુકમ રદ કરવામાં આવે અને તેમની અરજી મંજૂર કરવામાં આવે.

૩. વિરોધ કરનાર સામાવાળા નં.૧ કે જેઓ મૂળ વાદી છે તેમણે સોગંદનામું— જવાબ દાખલ કરેલ છે જેમાં તેમણે એવી રજૂઆત કરેલ છે કે અરજદાર સ્વચ્છ હાથ સાથે આ કોર્ટ સમક્ષ આવેલ નથી અને તેમણે મહત્વની હકીકતો છુપાવેલ

છે. તેમના દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે વાદપત્રમાં વર્ણવેલ મિલકતો પ્રતિવાદી નં.૧ ની માલિકીની હતી પરંતુ તે વડીલોપાર્જિત મિલકત તરીકે દર્શાવવામાં આવેલ હતી અને અનુસૂચિત મિલકતની આઈટમ નંબર ૨ અને ૩ મૂળ રૂપે જગજીવનભાઈની માલિકીની હતી અને તેમના મૃત્યુ બાદ સદર મિલકત તેમના પત્નીના નામે દર્શાવવામાં આવેલ હતી અને ત્યારબાદ ૩ ભાઈઓ વચ્ચે ભાગલા થયા હતા અને વિવાદિત જમીન અને મકાનના મહેસૂલી રેકર્ડમાં જરૂરી ફેરફાર નોંધ નં.૩૯૦૭ અને ૩૯૧૨ કરવામાં આવેલ હતી. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે વિવાદિત મિલકતમાં વાદીનો ૧/૬ ભાગ હતો. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે વાદપત્રની અનુસૂચિના ક્રમાંક નંબર ૨ અને ૩ માં વર્ણવેલ મિલકતો સિવાયની અન્ય તમામ મિલકતો પ્રતિવાદી નં.૧ ની સ્વ-ઉપાર્જિત મિલકતો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે અરજદારે હાલના કેસની વાસ્તવિક હકીકતોનું વર્ણન કરેલ નથી કે મુકદ્દમાના અગાઉના તબક્કામાં, સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈના વારસદારો વચ્ચે ભાગલા થયા હતા અને લવાદોએ એવોર્ડ તૈયાર કર્યો હતો અને તે મુજબ સદર દાવાનું હુકમનામું કરવામાં આવ્યું હતું અને દરેક વારસદારને તેમના ભાગનો હિસ્સો મળ્યો હતો. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે મુકદ્દમાના અગાઉના તબક્કામાં હાલના અરજદારને ક્રમાંક નં.૯ માં પોતાનો ભાગ મળેલ હતો જે ત્યારબાદ તેમની સંમતિથી નિકાલ કરવામાં આવેલ હતો અને રજિસ્ટર્ડ વેચાણ દસ્તાવેજ કરવામાં આવેલ હતો અને ભાગલા સમયે તેમને અન્ય મિલકતો પણ મળેલ હતી. એવી

પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે હાલના અરજદાર જ થી ૫ દાયકા પહેલાં સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈના વારસદારો વચ્ચે થયેલ ભાગલાને વાજબી સમયગાળાની અંદર પડકારવામાં નિષ્ફળ ગયેલ છે. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે અરજદાર એ હકીકતની જાણકારી ધરાવે છે કે ભાગલા ઘણા સમય પહેલાં થઈ ગયા હતા અને સ્વર્ગસ્થના વારસદારો વચ્ચે મિલકતો વહેંચાઈ ગઈ છે તેથી હવે તેઓ અન્ય મુકદ્દમો શરૂ કરી શકે નહીં. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે આ તમામ પાસાઓને ધ્યાનમાં લીધેલ છે અને અરજદારની અરજી યોગ્ય રીતે ફગાવી દીધેલ છે.

જ. હાલના અરજદાર એટલે કે મંજુલાબેને સોગંદનામું-પ્રત્યુત્તર દાખલ કરીને મુખ્ય અરજદારની હકીકતોનો પુનરોચ્ચાર કરેલ છે જેમાં તેમણે એવો પણ બચાવ લીધેલ છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ સૂટ નં.૭૧/૧૯૭૩ પક્ષકારો દ્વારા નહીં પરંતુ લવાદો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ હતો અને તેમને કોઈ નોટીસ કાઢવામાં આવેલ ન હતી અને સંમતિ હુકમનામું માંગતા સદર વાદપત્ર પર તેમણે સહી કરેલ નથી અને તે અંગે તેમને કોઈ જાણકારી નથી અને સદર હુકમનામું તેમને બંધનકર્તા નથી અને તેથી સંમતિ હુકમનામું રદબાતલ અને નિરર્થક છે.

જ.૧ તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે સદર દાવામાં તમામ કાયદેસરના વારસદારોને પક્ષકાર તરીકે જોડવામાં આવેલ ન હતા અને કેટલાક ત્રાહિત પક્ષકાર વ્યક્તિઓ કે જેઓ તેમનાથી અને કુટુંબથી અજાણ છે તેઓએ પોતાની જાતને લવાદો જાહેર કરીને વાદી બનીને સંબંધિત કોર્ટ સમક્ષ અરજી દાખલ કરેલ

છે. તેમણે રજૂઆત કરેલ છે કે સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈની મિલકતોનું આપું કોઈ વિભાજન ક્યારેય થયું નથી.

૫. ત્યારબાદ, વિરોધ કરનાર સામાવાળા નં.૧ દક્ષાબેને પણ બીજું સોગંદનામું— પ્રત્યુત્તર દાખલ કરીને પુનરોચ્ચાર કરેલ છે કે અરજદારને વર્ષ ૧૯૭૩ માં પસાર કરાયેલ સંમતિ હુકમનામાની સંપૂર્ણ જાણકારી હતી, તેમ છતાં તેમણે તેને પડકારતી અપીલ દાખલ ન કરવાનું પસંદ કરેલ અને હુકમનામામાંથી ઉદભવતો પોતાનો ભાગ સ્વીકારેલ અને ત્યારબાદ તેમણે સદર મિલકતનો નિકાલ કરેલ છે.

૬. અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતા અને સામાવાળા નં.૧—મૂળ વાદી તરફે વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મેહુલ શાહને વિગતવાર સાંભળવામાં આવ્યા. રેકર્ડ પર રજૂ કરાયેલ સાહિત્ય અને બાર સમક્ષ ટાંકવામાં આવેલ ચુકાદાઓ ધ્યાને લીધા.

૭. અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતાએ પિટિશનના મેમોમાં વર્ણવેલ સમાન હકીકતો રજૂ કરેલ છે. તેમણે રજૂઆત કરેલ છે કે મિલકતો જગજીવનભાઈ નામના વ્યક્તિની છે અને જગજીવનભાઈની મિલકતોનું તમામ કાયદેસરના વારસદારો વચ્ચે વિભાજન કરવામાં આવેલ નથી. મૂળ અરજી આંક-૧૭ માં જણાવેલ આંબાઆંબાનો સંદર્ભ આપતાં, તેમણે રજૂઆત કરેલ છે કે મનસુખભાઈ એ જગજીવનભાઈના દીકરા છે અને દક્ષાબેન એ મનસુખભાઈના દીકરી છે અને તેમણે ભાગલા અને મનાઈહુકમ માટે દાવો નંબર ૧૩૬૫/૨૦૧૫

દાખલ કરેલ છે. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે હાલના અરજદાર જગજીવનભાઈના દીકરી છે અને તેથી, સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈની મિલકતોમાં તેમનો હક્ક છે તેમ છતાં, વાદી દ્વારા તેમને સદર દાવામાં જોડવામાં આવેલ નથી, અને તેથી, તેમણે પોતાને પક્ષકાર પ્રતિવાદી તરીકે જોડવા માટે અરજી રજૂ કરેલ. સ્પેશિયલ સિવિલ સૂટ નં.૭૧/૧૯૭૩ નો સંદર્ભ આપતાં, તેમણે રજૂઆત કરેલ છે કે અગાઉના દાવા અંગે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટનું અવલોકન યોગ્ય નથી, કેમ કે વાસ્તવમાં જગજીવનભાઈની તમામ મિલકતોનું કોઈ વિભાજન થયું નથી. સ્પેશિયલ સિવિલ સૂટ નં.૭૧/૧૯૭૩ ના વાદપત્ર (પિટિશનનું પાના નંબર-૨૪૧) નો સંદર્ભ આપતાં, તેમણે રજૂઆત કરેલ છે કે કેટલાક લવાદોના આધારે ભાગલા થયાનું કહેવાય છે અને સદર દાવો લવાદો દ્વારા લવાદમાં તેમના ઠરાવ મુજબ હુકમનામું તૈયાર કરાવવા માટેની અરજ સાથે દાખલ કરવામાં આવેલ છે. અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતા દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે આને ધ્યાનમાં લઈ શકાય નહીં, કેમ કે તેને સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈની સમગ્ર મિલકતોના ભાગલા તરીકે ગણી શકાય નહીં. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈના વારસદારોને લવાદ અંગેની કોઈ નોટીસ ક્યારેય આપવામાં આવેલ ન હતી. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે લવાદ દાવો સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈના વારસદારો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો હોવો જોઈતો હતો પરંતુ વાસ્તવમાં, તે લવાદો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ છે. એવી

પણ રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે કે સદર લવાદ કરારમાં મંજુલાબેનની કોઈ સહી નથી.

૭.૧ તેમના જણાવ્યા મુજબ, મંજુલાબેન તરફી મિલકતોનો જરૂરી ભાગ આપતું કોઈ વિભાજન નથી. તેમણે જણાવેલ છે કે દાવો નંબર ૧૩૬૫/૨૦૧૫ ના વાદી અને પ્રતિવાદી મિલીભગતનું સ્વરૂપ ધરાવે છે અને તેથી, હાલના અરજદારને પક્ષકાર પ્રતિવાદી તરીકે જોડવા જોઈએ અને મુદ્દાઓ ઘડવા જરૂરી છે. તેમના જણાવ્યા મુજબ, વાસ્તવિક પ્રશ્ન એ છે કે શું વાસ્તવમાં સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈ લક્ષુભાઈની મિલકતોના ક્યારેય ભાગલા કરવામાં આવેલ હતા. નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખીને, તેમણે રેગ્યુલર સિવિલ સૂટ નં.૧૩૬૫/૨૦૧૫ માં આંક-૧૭ હેઠળ પસાર કરાયેલ હુકમ રદ કરીને હાલની પિટિશન મંજૂર કરવા રજૂઆત કરેલ છે.

(૧) રાઘોબા બાલોબા વાઘ અને અન્ય વિ. આબુરાવ ભગવંતરાવ શિરોલેના કેસમાં, જે એ.આઈ.આર. ૧૯૨૯ પીસી ૨૩૧ માં નોંધાયેલ છે;

(૨) શ્રી વીરૈય્યા મહંતૈય્યા કોપ્પડ અને અન્ય વિ. શ્રીમતી ગીથા પત્ની ગંગાધર હિરેમઠ અને અન્યના કેસમાં, જે ૨૦૦૮ એઆઈએચસી ૧૪૦૭ માં નોંધાયેલ છે;

(૩) (ઠાકુર) નિર્મન સિંહ અને અન્ય વિ. ઠાકુર લાલ સુદ્ર પ્રતાપ નારાયણ સિંહ અને અન્યના કેસમાં, જે એ.આઈ.આર. ૧૯૨૬ પીસી ૧૦૦ માં નોંધાયેલ છે;

(જ) કસ્તુરી વિ. અચ્યમ્પેરૂમલ અને અન્યના કેસમાં, જે એ.આઈ.આર. ૨૦૦૫ એસ.સી. ૨૮૧૩ માં નોંધાયેલ છે.

૮. સામાવાળા નં.૧ મૂળ-વાદી તરફે વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મેહુલ શાહ સાથે વિદ્વાન વકીલ શ્રી નીરવ સંઘવીએ રજૂઆત કરેલ છે કે હાલના અરજદાર દ્વારા રજૂ કરાયેલ આંબાઆંબા મુજબ, વાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલ દાવો મનસુખભાઈની શાખાનો છે અને વાદીએ મનસુખભાઈની શાખાની માલિકીની મિલકતોના ભાગલાની માંગણી કરેલ છે અને અન્ય મિલકતો સંબંધિત નથી. વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મેહુલ શાહે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે મંજુલાબેન એ મનસુખભાઈના બહેન છે. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે વર્ષ ૧૯૭૩ માં, એવોર્ડ અને સંમતિ હુકમનામા મુજબ, જગજીવનભાઈની માલિકીની મિલકતોના ભાગલા કરવામાં આવેલ છે અને હાલના અરજદારને પોતાનો ભાગ પહેલેથી જ મળી ગયેલ છે અને તેમણે તેનો નિકાલ કરેલ છે. વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મેહુલ શાહના જણાવ્યા મુજબ, તેથી હાલના અરજદારને દાવો નં.૧૩૬૫/૨૦૧૫ માં પક્ષકાર પ્રતિવાદી તરીકે જોડાવાનો કોઈ હક્ક નથી. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે વાદીએ ઘોષણા અને કાયમી મનાઈહુકમ માટે સદર દાવો દાખલ કરેલ છે અને મિલકતોના ભાગલા માટે કોઈ દાદ નથી. વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મેહુલ શાહના જણાવ્યા મુજબ, જો અરજદારને પક્ષકાર પ્રતિવાદી તરીકે જોડાવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે તો દાવાનું સ્વરૂપ બદલાઈ જશે અને તે સ્વર્ગસ્થ શ્રી જગજીવનભાઈની મિલકતોના

ભાગલા માટેનો દાવો બની જશે જેનું વિભાજન વર્ષ ૧૯૭૩ માં સંમતિથી પહેલેથી જ થઈ ગયેલ છે. અગાઉના દાવા અને હાલના દાવાના વાદપત્રનો સંદર્ભ આપતાં, તેમણે રજૂઆત કરેલ છે કે વાદીએ માત્ર તેમના પિતા મનસુખભાઈની માલિકીની મિલકતો સંબંધિત જ દાવો દાખલ કરેલ છે. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે હાલના દાવામાં પ્રતિવાદીઓ મનસુખભાઈની શાખાના છે. વાદપત્રનો સંદર્ભ આપતાં જેમાં મિલકતોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલ છે, વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મેહુલ શાહે રજૂઆત કરેલ છે કે વાદીએ માત્ર મનસુખભાઈની માલિકીની મિલકતોમાં જ પોતાના ભાગની માંગણી કરેલ છે. તેમણે વર્ષ ૧૯૭૩ માં લવાદોની નિમણૂક અને તેમાં પસાર કરાયેલ એવોર્ડ અંગે પાના નંબર-૨૬૫ તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોરેલ છે. દસ્તાવેજી પુરાવાનો સંદર્ભ આપતાં, તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે સંમતિની શરતો મુજબ, ૩ ભાઈઓ વચ્ચે ભાગલા થયા હતા અને સંમતિથી, મનસુખભાઈને મિલકતો આપવામાં આવેલ હતી અને ૩ જમીન મિલકતો મનસુખભાઈના ભાગે આવેલ હતી. પાના નંબર-૧૮૦ નો સંદર્ભ આપતાં, વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મેહુલ શાહે રજૂઆત કરેલ છે કે મંજુલાબેન એટલે કે હાલના અરજદારે તારીખ ૮.૧.૨૦૦૧ ના રોજ તેમના બહેન સાથે વેચાણ-દસ્તાવેજ કરેલ છે અને સ્વર્ગસ્થ શ્રી જગજીવનભાઈની મિલકતોમાં પોતાનો ભાગ વેચી દીધેલ છે અને તે કાર્યવાહી મંજુલાબેન-હાલના અરજદાર દ્વારા લવાદોના એવોર્ડ પર અમલ કરીને કરવામાં આવેલ હતી. પાના નંબર-૧૮૩ નો સંદર્ભ આપતાં, વિદ્વાન સિનિયર

કાઉન્સેલે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે હાલના અરજદારે પોતાની મિલકતો ત્રાહિત પક્ષકારને વેચી દીધેલ છે અને પાના નંબર-૧૮૬ અને ૧૮૭ પર તેમની સહીઓ છે. વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી શાહે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે હાલના અરજદારે પોતાને પક્ષકાર પ્રતિવાદી તરીકે જોડવા માટેની અરજી દાખલ કરતી વખતે આ તમામ મહત્વની હકીકતો છુપાવેલ છે.

૮.૧ રેગ્યુલર સિવિલ સૂટ નં.૧૩૬૫/૨૦૧૫ માં રજૂ કરાયેલ યાદી, પિટિશનના પાના નંબર-૧૭૬ નો સંદર્ભ આપતાં, વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલે રજૂઆત કરેલ છે કે હાલના અરજદારે તેમના સહ-હિસ્સેદાર સાથે મળીને સંયુક્ત મિલકતો કે જે લવાદોના એવોર્ડના આધારે તેમના ભાગે આવેલ હતી તે ત્રાહિત પક્ષકારને વેચી દીધેલ છે. તેમના જણાવ્યા મુજબ, આ હકીકત સૂચવે છે કે મંજુલાબેનને જગજીવનભાઈની મિલકતોમાં પોતાનો ભાગ પહેલેથી જ મળી ગયેલ છે કેમ કે તેઓ ત્રાહિત પક્ષકારની તરફેણમાં મિલકતોના વેચાણકારો પૈકીના એક છે. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે દરેક દસ્તાવેજમાં મંજુલાબેનની સહી છે. પ્રોપર્ટી કાર્ડમાં નોંધ (પાના નંબર-૨૮૮ અને ૨૮૯) નો સંદર્ભ આપતાં, વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મેહુલ શાહે રજૂઆત કરેલ છે કે આ હકીકત સૂચવે છે કે રેગ્યુલર સિવિલ સૂટ નં.૧૩૬૫/૨૦૧૫ ના વાદી દ્વારા જે મિલકતના ભાગલા માંગવામાં આવેલ છે તે માત્ર મનસુખભાઈની માલિકીની છે.

૮.૨ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મેહુલ શાહે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે ત્રાહિત પક્ષકાર-એટલે કે અરજદારે ક્યારેય સંમતિ હુકમનામાને પડકારેલ નથી

અને તેના પર અમલ કરેલ છે અને મિલકત પરનો પોતાનો હક્ક ત્રાહિત પક્ષકારને વેચી દીધેલ છે અને તેમણે વર્ષ ૧૯૭૩ ના હુકમનામાને પડકારેલ નથી. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે ત્રાહિત પક્ષકાર-એટલે કે અરજદારને વર્ષ ૨૦૧૬ માં દસ્તાવેજની નકલ પણ મળી ગયેલ હતી અને તેમ છતાં તેમણે તેને પડકારેલ નથી. વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી મેહુલ શાહે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે ત્રાહિત પક્ષકાર-એટલે કે અરજદારે સંમતિ હુકમનામા વિરુદ્ધ કોઈ કાર્યવાહી શરૂ કરેલ નથી. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે મુદતના કાયદાનો પણ પ્રશ્ન છે અને હાલના અરજદાર દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ અરજી કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ માત્ર છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે સદર અરજી યોગ્ય રીતે ફગાવી દીધેલ છે અને વાદગ્રસ્ત હુકમ કાયદેસર છે અને સદર હુકમમાં કોઈ વિકૃતિ નથી. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરેલ છે કે હાલના દાવામાં હાલના અરજદારનો કોઈ લોકસ નથી અને અરજદાર દ્વારા મહત્વની હકીકત ગંભીર રીતે છુપાવવામાં આવેલ છે અને આ હકીકત જ હાલની પિટિશન ફગાવી દેવા માટે પૂરતી છે. તેમણે નીચેના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખેલ છે અને હાલની પિટિશન ફગાવી દેવા અરજ કરેલ છે.

૧. મુંબઈ ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. રીજન્સી કન્વેન્શન સેન્ટર એન્ડ હોટેલ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય, જે (૨૦૧૦) ૭ એસ.સી.સી. ૪૧૭ માં નોંધાયેલ છે;

૨. વિદુર ઈમ્પેક્સ એન્ડ ટ્રેડર્સ પ્રા. લિ. અને અન્ય વિ. તોશ અપાર્ટમેન્ટ્સ પ્રા. લિ. અને અન્ય, જે એ.આઈ.આર. ૨૦૧૨ એસ.સી. ૨૯૨૫ માં નોંધાયેલ છે;

૩. કનકલતા દાસ અને અન્ય વિ. નબા કુમાર દાસ અને અન્ય, જે એ.આઈ.આર. ૨૦૧૮ એસ.સી. ૬૮૨ માં નોંધાયેલ છે;

૪. રેવાજીતુ બિલ્ડર્સ એન્ડ ડેવલપર્સ વિ. નારાયણસ્વામી એન્ડ સન્સ અને અન્ય, જે (૨૦૦૯) ૧૦ એસ.સી.સી. ૮૪ માં નોંધાયેલ છે;

૫. અલકાપુરી કોઓપરેટિવ હાઉસિંગ સોસાયટી લિ. વિ. જયંતિભાઈ નગીનભાઈ, જે એ.આઈ.આર. ૨૦૦૯ એસ.સી. ૧૯૪૮ માં નોંધાયેલ છે;

૬. સી.એમ.એસ. ટ્રાફિક સિસ્ટમ્સ લિ. વિ. મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ફોર ધ સિટી ઓફ અમદાવાદ, જે ૨૦૦૪ (૩) જીસીડી ૨૫૬૭ માં નોંધાયેલ છે.

૯. પ્રત્યુત્તરમાં, અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતાએ રજૂઆત કરેલ છે કે હાલના અરજદાર અગાઉના દાવામાં પક્ષકાર ન હતા. વેચાણ દસ્તાવેજ (પાના નંબર-૧૮૦) નો સંદર્ભ આપતાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતાએ રજૂઆત કરેલ છે કે માત્ર મિલકતોના ભાગનો એક હિસ્સો જ વેચવામાં આવેલ છે અને દાવાવાળી મિલકતો નહીં. પાના નંબર-૧૯૮ અને ત્યારપછીના અન્ય રજિસ્ટર્ડ વેચાણ દસ્તાવેજ અંગે, તેમણે રજૂઆત કરેલ છે કે તે પણ રહેણાંક મકાન સંબંધિત છે અને તેમના ભાગનો હિસ્સો દર્શાવેલ છે અને દાવાવાળી મિલકતોનો સંપૂર્ણ ભાગ

નહીં. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરેલ છે કે વર્ષ ૧૯૭૩ ની કાર્યવાહીઓ લવાઈ
દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલ હતી અને પક્ષકારો દ્વારા નહીં. તેમના જણાવ્યા
મુજબ, પક્ષકારો વચ્ચેનો વિવાદ વિચારણા માંગી લે તેવો છે અને
વિચારણાવાળા મુદ્દાઓ છે અને તેથી, વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરવાને પાત્ર છે કેમ કે
વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ કાયદાની જોગવાઈઓ અને કેસની હકીકતો યોગ્ય
પરિપ્રેક્ષ્યમાં યોગ્ય રીતે ધ્યાને લીધેલ નથી.

૧૦. રાઘોબા બાલોબા વાઘ અને અન્ય વિ. આબુરાવ ભગવંતરાવ શિરોલે (ઉપર
મુજબ) ના કેસમાં, પ્રિવી કાઉન્સિલે નીચે મુજબ અવલોકન કરેલ છે:

"ધ લિમિટેશન એક્ટમાં "બાકાત" શબ્દની કોઈ વ્યાખ્યા નથી અને કોઈ
વ્યક્તિને સંયુક્ત કુટુંબમાંથી બાકાત રાખવામાં આવેલ છે કે કેમ તે પ્રશ્ન ચોક્કસ
કેસની હકીકતો પર આધારિત હોવો જોઈએ. બાકાત રાખવાનો ઈરાદો એક
આવશ્યક તત્વ છે. તેથી, કોર્ટ માટે એ સંતુષ્ટ થવું જરૂરી છે કે સંયુક્ત કુટુંબની
મિલકતના નિયંત્રણ અને કબજામાં રહેલા લોકોનો વ્યક્તિને બાકાત રાખવાનો
ઈરાદો હતો અને તે બાકાત રાખવાની બાબત તેની જાણકારીમાં હતી."

૧૧. શ્રી વીરૈચ્યા મહંતૈચ્યા કોપ્પડ અને અન્ય વિ. શ્રીમતી ગીથા પત્ની ગંગાધર
હિરેમઠ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, હાઈકોર્ટે અવલોકન કરેલ છે કે:

"જ્યારે બાકાત રાખ્યાની હકીકત સાબિત કરવા માટે કોઈ પાયો નાખવામાં
આવેલ ન હોય, ત્યારે અનુચ્છેદ ૧૧૦ હેઠળ મુદત શરૂ થશે નહીં સિવાય કે એ

દર્શાવવામાં આવે કે કોઈ વ્યક્તિને સંયુક્ત કુટુંબની મિલકતમાં પોતાના ભાગના હક્કો અમલમાં મૂકવાથી બાકાત રાખવામાં આવેલ હતી.

સદર ચુકાદામાં, કર્ણાટક હાઈકોર્ટે સદાશિવન વિ. કે.દોરાઈસ્વામીના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદાનો પણ સંદર્ભ આપેલ છે, જે એ.આઈ.આર. ૧૯૯૬ એસ.સી. ૧૭૨૪ માં નોંધાયેલ છે, જેમાં ધ લિમિટેશન એક્ટના અનુચ્છેદ ૬૪ અને ૬૫ હેઠળ એક સહ-અંશી દ્વારા વિશિષ્ટ કબજાના પ્રશ્ન અંગે ચર્ચા કરતાં ઠરાવવામાં આવેલ છે કે એક સહ-હિસ્સેદારનો વિશિષ્ટ કબજો અન્ય સહ-હિસ્સેદારો વિરુદ્ધ પ્રતિકૂળ કબજો બનતો નથી સિવાય કે આપો કબજો અન્ય સહ-હિસ્સેદારોને હાંકી કાઢીને ભોગવવામાં આવતો હોય."

૧૨. (ઠાકુર) નિર્મન સિંહ અને અન્ય વિ. ઠાકુર લાલ રુદ્ર પ્રતાપ નારાયણ સિંહ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, એવું અવલોકન કરવામાં આવેલ હતું કે "એવું માનવું ભૂલભરેલું છે કે નામોના ફેરફાર માટેની કાર્યવાહીઓ એ ન્યાયિક કાર્યવાહીઓ છે જેમાં અચળ મિલકત પરના માલિકી હક્ક અને માલિકીના હક્કો નક્કી કરવામાં આવે છે. તે એવા પ્રકારના નથી, જેમ કે જ્યુડિશિયલ કમિટી દ્વારા અસંખ્ય વખત નિર્દેશ કરવામાં આવેલ છે. તે રાજ્યના હિતમાં શરૂ કરાયેલ નાણાકીય તપાસના સ્વરૂપમાં વધુ છે, જેનો હેતુ એ નક્કી કરવાનો છે કે અચળ મિલકતના ચોક્કસ નામાંકનોના કબજા માટેના અનેક દાવેદારો પૈકી કોને વધુ વિશ્વાસ સાથે તેના કબજામાં મૂકી શકાય કે જેથી તેનું મહેસૂલ ચૂકવવામાં આવશે.

તેમાં એવું પણ અવલોકન કરવામાં આવેલ હતું કે ફેરફારની કાર્યવાહીઓમાં કરાયેલ હુકમો એ વાતનો પુરાવો નથી કે સફળ અરજદાર માલિકીના અર્થમાં એકમાત્ર કાયદેસરના માલિક તરીકે કબજામાં હતા, ઉદાહરણ તરીકે, કુટુંબના અન્ય સભ્યોના સહમાલિકો તરીકેના કે ભરણપોષણ માટેના કે અન્યથા તમામ દાવાઓને બાકાત રાખીને, કેમ કે મહેસૂલી સત્તાધિકારીઓને આવા દાવાની માન્યતા અંગે ચુકાદો આપવાનું કોઈ હક્કમત નથી".

૧૩. સી.એમ.એસ. ટ્રાફિક સિસ્ટમ્સ લિ. વિ. મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ફોર ધ સિટી ઓફ અમદાવાદ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, ફરિયાદ-૧૯ માં કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કરેલ છે:

"૧૯. પક્ષકારો તરફે વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલને વિગતવાર સાંભળ્યા બાદ, આ કોર્ટનો એવો મત છે કે, એક એવી બાબત જેમાં પ્રથમ દર્શનીય રીતે વાદી વચગાળાની દાદ મેળવતી વખતે મહત્વની હકીકત છુપાવવા માટે દોષિત છે જે ૧૬મી માર્ચ, ૨૦૦૪ થી આજ દિન સુધી અમલમાં રહેલ છે. પેપર બુકના સ્વરૂપમાં રજૂ કરાયેલ દસ્તાવેજોના પ્રકાશમાં બાબતના તમામ પાસાઓ ધ્યાને લીધા બાદ અને વિદ્વાન જજ દ્વારા પસાર કરાયેલ હુકમ, વધુ ચોક્કસપણે, ફરિયાદ ૧૪ માં કરાયેલ અવલોકનોનું અવલોકન કર્યા બાદ, આ કોર્ટે કોઈ શંકા નથી કે વાદીએ શબ્દોની માયાજાળ ઉપરાંત મહત્વની હકીકત છુપાવવામાં સંડોવણી કરેલ અને કોર્ટે ગેરમાર્ગે દોરીને વચગાળાનો મનાઈહુકમ મેળવેલ."

૧૪. મુંબઈ ઈન્ટરનેશનલ એરપોર્ટ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. રીજન્સી કન્વેન્શન સેન્ટર એન્ડ હોટેલ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, કોર્ટે અવલોકન કરેલ છે કે:

"૧૫. પક્ષકારોને જોડવા અંગેનો સામાન્ય નિયમ એ છે કે દાવામાં વાદી, ડોમિનસ લિટિસ હોવાથી, એવી વ્યક્તિઓની પસંદગી કરી શકે છે જેમની વિરુદ્ધ તેઓ મુકદ્દમો કરવા માંગે છે અને જે વ્યક્તિ વિરુદ્ધ તેઓ કોઈ દાદ માંગતા ન હોય તેવી વ્યક્તિ પર મુકદ્દમો કરવા માટે તેમને ફરજ પાડી શકાય નહીં. પરિણામે, જે વ્યક્તિ પક્ષકાર નથી તેને વાદીની ઈચ્છા વિરુદ્ધ જોડાવાનો કોઈ હક્ક નથી. પરંતુ આ સામાન્ય નિયમ ધ કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર (સંક્ષિપ્તમાં 'કોડ') ના ઓર્ડર ૧, રૂલ ૧૦(૨) ની જોગવાઈઓને આધીન છે, જે યોગ્ય અથવા જરૂરી પક્ષકારોને જોડવા માટે જોગવાઈ કરે છે. સદર પેટા-નિયમ નીચે ઉતારવામાં આવેલ છે:

"૧૦(૨) કોર્ટ પક્ષકારોના નામ કાઢી શકશે અથવા ઉમેરી શકશે— કોર્ટ કાર્યવાહીના કોઈ પણ તબક્કે, કોઈ પણ પક્ષકારની અરજી પર અથવા અરજી વિના, અને કોર્ટને યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર, એવો હુકમ કરી શકશે કે અયોગ્ય રીતે જોડાયેલ કોઈ પણ પક્ષકારનું નામ, પછી તે વાદી તરીકે હોય કે પ્રતિવાદી તરીકે, કાઢી નાખવામાં આવે, અને એવી કોઈ પણ વ્યક્તિનું નામ કે જેને વાદી અથવા પ્રતિવાદી તરીકે જોડવા જોઈતા હતા, અથવા કોર્ટ સમક્ષ જેમની હાજરી દાવામાં સમાવિષ્ટ તમામ પ્રશ્નોનો અસરકારક રીતે અને સંપૂર્ણપણે નિર્ણય કરવા

અને નિકાલ કરવા માટે કોર્ટને સક્ષમ બનાવવા હેતુ જરૂરી હોય, તે ઉમેરવામાં આવે."

૧૪. સદર જોગવાઈ સ્પષ્ટ કરે છે કે કોર્ટ, કાર્યવાહીના કોઈ પણ તબક્કે (વિશિષ્ટ પાલન માટેના દાવાઓ સહિત), કોઈ પણ અરજી પર અથવા અરજી વિના પણ, અને તેને યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર, નિર્દેશ કરી શકશે કે નીચેની કોઈ પણ વ્યક્તિઓને પક્ષકાર તરીકે ઉમેરવામાં આવે: (એ) કોઈ પણ વ્યક્તિ કે જેને વાદી અથવા પ્રતિવાદી તરીકે જોડવા જોઈતા હતા, પરંતુ ઉમેરવામાં આવેલ નથી; અથવા (બી) કોઈ પણ વ્યક્તિ કે જેની કોર્ટ સમક્ષ હાજરી દાવામાં સમાવિષ્ટ પ્રશ્નનો અસરકારક રીતે અને સંપૂર્ણપણે નિર્ણય કરવા અને નિકાલ કરવા માટે કોર્ટને સક્ષમ બનાવવા હેતુ જરૂરી હોય. ટૂંકમાં, કોર્ટને કોઈ પણ વ્યક્તિ કે જે જરૂરી પક્ષકાર અથવા યોગ્ય પક્ષકાર હોવાનું જણાય, તેને પક્ષકાર તરીકે ઉમેરવાનો વિવેકાધિકાર આપવામાં આવેલ છે.

૧૫. 'જરૂરી પક્ષકાર' એ એવી વ્યક્તિ છે જેને પક્ષકાર તરીકે જોડવા જોઈતા હતા અને જેમની ગેરહાજરીમાં કોર્ટ દ્વારા કોઈ પણ અસરકારક હુકમનામું પસાર કરી શકાય જ નહીં. જો 'જરૂરી પક્ષકાર' ને જોડવામાં ન આવે, તો દાવો પોતે જ ફગાવી દેવાને પાત્ર બને છે. 'યોગ્ય પક્ષકાર' એ એવા પક્ષકાર છે કે જેઓ, જરૂરી પક્ષકાર ન હોવા છતાં, એવી વ્યક્તિ છે કે જેમની હાજરી કોર્ટને દાવામાંના વિવાદની તમામ બાબતોનો સંપૂર્ણપણે, અસરકારક રીતે અને યોગ્ય રીતે નિર્ણય કરવા માટે સક્ષમ બનાવશે, જોકે તેઓ એવી વ્યક્તિ હોવા જરૂરી નથી કે જેમની

તરફેલામાં કે વિરુદ્ધમાં હુકમનામું કરવાનું હોય. જો કોઈ વ્યક્તિ યોગ્ય અથવા જરૂરી પક્ષકાર હોવાનું ન જણાય, તો કોર્ટને વાદીની ઈચ્છા વિરુદ્ધ તેમને જોડવાની કોઈ હકૂમત નથી. એ હકીકત કે કોઈ વ્યક્તિ વાદી વિરુદ્ધ દાવો નક્કી થયા બાદ, દાવાવાળી મિલકતમાં હક્ક/હિત મેળવવાની શક્યતા ધરાવે છે, તે આવી વ્યક્તિને વિશિષ્ટ પાલન માટેના દાવામાં જરૂરી પક્ષકાર અથવા યોગ્ય પક્ષકાર બનાવશે નહીં".

૧૫. કનકલતા દાસ અને અન્ય વિ. નબા કુમાર દાસ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, એવું અવલોકન કરવામાં આવેલ છે કે:

"વાદી ડોમિનસ લિટિસ હોવાથી કોઈ પણ ત્રાહિત પક્ષકાર વ્યક્તિને દાવામાં પક્ષકાર બનાવવા માટે ફરજ પાડી શકાય નહીં, પછી તે વાદી હોય કે પ્રતિવાદી, તેમની ઈચ્છા વિરુદ્ધ સિવાય કે આવી વ્યક્તિ એ સાબિત કરવા માટે જવાબદાર હોય કે તેઓ દાવામાં જરૂરી પક્ષકાર છે અને તેમની હાજરી વિના, દાવો આગળ વધી શકે નહીં અને અસરકારક રીતે નક્કી પણ કરી શકાય નહીં.

બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કોઈ પણ વ્યક્તિ વાદીને આવી વ્યક્તિને દાવામાં સહ-વાદી અથવા પ્રતિવાદી બનવાની મંજૂરી આપવા માટે ફરજ પાડી શકે નહીં. ખાસ કરીને ત્યારે જ્યારે આવી વ્યક્તિ એ દર્શાવવામાં અસમર્થ હોય કે તેઓ દાવામાં કેવી રીતે જરૂરી અથવા યોગ્ય પક્ષકાર છે અને તેમની હાજરી વિના

દાવાની કાર્યવાહી કેવી રીતે આગળ વધી શકે નહીં અને તે નક્કી પાછા કરી શકાય નહીં અથવા દાવાના અસરકારક નિર્ણય માટે તેમની હાજરી કેવી રીતે જરૂરી છે."

૧૬. કસ્તુરી વિ. અચ્યમ્પેરૂમલ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, જરૂરી પક્ષકારના પ્રશ્ન અંગે, એવું અવલોકન કરવામાં આવેલ છે કે "કોણ જરૂરી પક્ષકાર છે તે પ્રશ્ન નક્કી કરવા માટે બે કસોટીઓ સંતોષવી જરૂરી છે. આ કસોટીઓ છે (૧) કાર્યવાહીઓમાં સમાવિષ્ટ વિવાદોના સંબંધમાં આવા પક્ષકાર વિરુદ્ધ કોઈક દાદ મેળવવાનો હક્ક હોવો જોઈએ (૨) આવા પક્ષકારની ગેરહાજરીમાં કોઈ અસરકારક હુકમનામું પસાર કરી શકાય નહીં. સીપીસીના ઓર્ડર ૧, રૂલ ૧૦ ના પેટા-નિયમ (૨) માં ઉપયોગમાં લેવાયેલ શબ્દપ્રયોગ, "દાવામાં સમાવિષ્ટ તમામ પ્રશ્નો" ના સાદા વાચન પરથી એ અત્યંત સ્પષ્ટ છે કે કાયદાકીય મંડળનો સ્પષ્ટ અર્થ એ હતો કે મુકદ્દમાના પક્ષકારો વચ્ચે ઉપસ્થિત કરાયેલ વિવાદો જ માત્ર વિચારણામાં લેવા જોઈએ, એટલે કે, એક બાજુ જે હક્ક ઊભો કરવામાં આવેલ છે અને જે દાદ માંગવામાં આવેલ છે તથા બીજી બાજુ તેનો જે ઇનકાર કરવામાં આવેલ છે તે સંબંધિત વિવાદો અને વાદી/અપીલકર્તા અને પ્રતિવાદીઓ વચ્ચે અંદરોઅંદર ઉદભવી શકે તેવા વિવાદો અથવા દાવાના પક્ષકારો અને ત્રાહિત પક્ષકાર વચ્ચેના પ્રશ્નો નહીં."

૧૭. વિદુર ઇમ્પેક્સ એન્ડ ટ્રેડર્સ પ્રા. લિ. અને અન્ય વિ. તોશ અપાર્ટમેન્ટ્સ પ્રા. લિ. અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, એવું અવલોકન કરવામાં આવેલ હતું કે: "પક્ષકારોને જોડવા માટેના વ્યાપક સિદ્ધાંતો નીચે મુજબ છે:

"૧. કોર્ટ, કાર્યવાહીના કોઈ પણ તબક્કે, પક્ષકારો દ્વારા કરવામાં આવેલ અરજી પર અથવા અન્યથા, કોઈ પણ વ્યક્તિ કે જેને વાદી અથવા પ્રતિવાદી તરીકે જોડવા જોઈતા હતા અથવા દાવામાં સમાવિષ્ટ મુદ્દાઓના અસરકારક અને સંપૂર્ણ નિર્ણય માટે કોર્ટ સમક્ષ જેમની હાજરી જરૂરી હોય, તેમને પક્ષકાર તરીકે જોડવાનો નિર્દેશ કરી શકશે.

૨. જરૂરી પક્ષકાર એ એવી વ્યક્તિ છે જેને દાવામાં પક્ષકાર તરીકે જોડવા જોઈએ અને જેમની ગેરહાજરીમાં કોર્ટ દ્વારા અસરકારક હુકમનામું પસાર કરી શકાય નહીં.

૩. યોગ્ય પક્ષકાર એ એવી વ્યક્તિ છે જેમની હાજરી કોર્ટને તમામ બાબતો અને મુદ્દાઓનો સંપૂર્ણપણે, અસરકારક રીતે અને યોગ્ય રીતે નિર્ણય કરવા માટે સક્ષમ બનાવશે, જોકે તેઓ એવી વ્યક્તિ ન પણ હોય કે જેમની તરફેણમાં કે વિરુદ્ધમાં હુકમનામું કરવાનું હોય.

૪. જો કોઈ વ્યક્તિ યોગ્ય અથવા જરૂરી પક્ષકાર હોવાનું ન જણાય, તો કોર્ટને વાદીની ઈચ્છા વિરુદ્ધ તેમને જોડવાનો હુકમ કરવાની કોઈ હકૂમત નથી.

૫. વિશિષ્ટ પાલન માટેના દાવામાં, કોર્ટ એવા ખરીદનારને જોડવાનો હુકમ કરી શકશે જેમનું વર્તન શંકાથી પર હોય, અને જેઓ પડતર મુકદ્દમા અંગે જાણકારી પ્રાપ્ત કર્યાના વાજબી સમયની અંદર પક્ષકાર તરીકે જોડાવા માટે અરજી દાખલ કરે.

૬. જોકે, જો અરજદાર ઉદ્ધત વર્તન માટે દોષિત હોય અથવા ગુપ્ત વ્યવહારના લાભાર્થી હોય અથવા દાવાવાળી મિલકતના માલિક દ્વારા કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ પ્રતિબંધાત્મક હુકમના ભંગમાં કરાયેલ વ્યવહારના લાભાર્થી હોય અથવા અરજી અયોગ્ય રીતે વિલંબિત હોય તો કોર્ટ જોડવા માટેની અરજ ફગાવી દેવામાં સંપૂર્ણપણે વાજબી ઠરશે".

૧૮. રેવાજીતુ બિલ્ડર્સ એન્ડ ડેવલપર્સ વિ. નારાયણસ્વામી એન્ડ સન્સ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે ફકરા-૬૩ માં સુધારા માટેની અરજીઓ સાથે કામ પાર પાડતી વખતે ધ્યાનમાં લેવા જેવી બાબતો ગણાવેલ છે જે નીચે મુજબ છે:

"અંગ્રેજી અને ભારતીય બંને કેસોનું વિવેચનાત્મક પૃથ્થકરણ કરતાં, કેટલાક મૂળભૂત સિદ્ધાંતો તારવી શકાય છે જે સુધારા માટેની અરજી મંજૂર કરતી વખતે અથવા નામંજૂર કરતી વખતે ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ.

(૧) શું માંગવામાં આવેલ સુધારો કેસના યોગ્ય અને અસરકારક નિર્ણય માટે અનિવાર્ય છે—

(૨) શું સુધારા માટેની અરજી શુદ્ધબુદ્ધિપૂર્વકની છે કે બદધિરાદાપૂર્વકની છે—

(૩) સુધારાથી સામાવાળાને એવું નુકસાન ન થવું જોઈએ કે જેનું નાણાંના સંદર્ભમાં યોગ્ય રીતે વળતર આપી શકાય નહીં;

(જ) સુધારો નામંજૂર કરવાથી વાસ્તવમાં અન્યાય થશે કે બહુવિધ મુકદ્દમાઓ ઊભા થશે;

(પ) શું સૂચિત સુધારો કેસના સ્વરૂપ અને પાત્રતાને બંધારણીય રીતે કે મૂળભૂત રીતે બદલી નાખે છે; અને

(ડ) સામાન્ય નિયમ તરીકે, કોર્ટે સુધારાઓ ફગાવી દેવા જોઈએ જો સુધારેલા દાવાઓ પરનો નવો દાવો અરજીની તારીખે મુદતના કાયદાથી બાધિત થતો હોય.

આ કેટલાક મહત્વના પાસાઓ છે જે ઓર્ડર ૬, રૂલ ૧૭ હેઠળ દાખલ કરાયેલ અરજી સાથે કામ પાર પાડતી વખતે ધ્યાનમાં રાખી શકાય. આ માત્ર દૃષ્ટાંતરૂપ છે અને સંપૂર્ણ નથી".

૧૯. અલકાપુરી કોઓપરેટિવ હાઉસિંગ સોસાયટી લિ. વિ. જયંતિભાઈ નગીનભાઈ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા અવલોકન કરવામાં આવેલ છે કે:

"એ બાબતમાં કોઈ શંકા કે વિવાદ નથી કે પ્લીડિંગના સુધારા માટેની અરજી પર વિચારણા કરવાની કોર્ટની હકૂમત વ્યાપક સ્વરૂપની છે, પરંતુ, જ્યારે, સુધારાના કારણે, કોઈ ત્રાહિત પક્ષકારને જોડવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે ત્યારે માત્ર કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર (સી.પી.સી.) ના ઓર્ડર ૬, રૂલ ૧૭ ની જોગવાઈઓ જ

નહીં પરંતુ સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૧, રૂલ ૧૦ ની જોગવાઈઓ પણ અમલમાં આવશે. જ્યારે કોઈ નવા પક્ષકારને ઉમેરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવે, ત્યારે સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૧ ના રૂલ ૧૦ ના પેટા-નિયમ (૫) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખતાં, મુદતના સમયગાળાને લાગુ કરવાનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થશે."

૨૦. આ તબક્કે, સિવિલ પ્રોસિજર કોડના ઓર્ડર ૧ રૂલ ૧૦ નો સંદર્ભ લેવો ઉચિત રહેશે, જે નીચે મુજબ વાંચી શકાય:

"રૂલ ૧૦. ખોટા વાદીના નામે દાવો—

(૧) જ્યાં દાવો ખોટી વ્યક્તિના નામે વાદી તરીકે દાખલ કરવામાં આવેલ હોય અથવા જ્યાં એ શંકાસ્પદ હોય કે તે સાચા વાદીના નામે દાખલ કરવામાં આવેલ છે કે કેમ, ત્યાં કોર્ટ દાવાના કોઈ પણ તબક્કે, જો સંતુષ્ટ થાય કે દાવો શુદ્ધબુદ્ધિપૂર્વકની ભૂલથી દાખલ કરવામાં આવેલ છે, અને વિવાદની વાસ્તવિક બાબતના નિર્ણય માટે તેમ કરવું જરૂરી છે, તો કોર્ટને યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર અન્ય કોઈ પણ વ્યક્તિને વાદી તરીકે અદલબદલ કરવાનો અથવા ઉમેરવાનો હુકમ કરી શકશે.

(૨) કોર્ટ પક્ષકારોના નામ કાઢી શકશે અથવા ઉમેરી શકશે. કોર્ટ કાર્યવાહીના કોઈ પણ તબક્કે, કોઈ પણ પક્ષકારની અરજી પર અથવા અરજી વિના, અને કોર્ટને યોગ્ય લાગે તેવી શરતો પર, એવો હુકમ કરી શકશે કે અયોગ્ય રીતે જોડાયેલ કોઈ પણ પક્ષકારનું નામ, પછી તે વાદી તરીકે હોય કે પ્રતિવાદી તરીકે,

કાઢી નાખવામાં આવે, અને એવી કોઈ પણ વ્યક્તિનું નામ કે જેને વાદી અથવા પ્રતિવાદી તરીકે જોડવા જોઈતા હતા, અથવા કોર્ટ સમક્ષ જેમની હાજરી દાવામાં સમાવિષ્ટ તમામ પ્રશ્નોનો અસરકારક રીતે અને સંપૂર્ણપણે નિર્ણય કરવા અને નિકાલ કરવા માટે કોર્ટને સક્ષમ બનાવવા હેતુ જરૂરી હોય, તે ઉમેરવામાં આવે.

(૩) કોઈ પણ અસમર્થતા ધરાવતા વાદીના નેક્સ્ટ ફ્રેન્ડ વિના અથવા વાદીના નેક્સ્ટ ફ્રેન્ડ તરીકે દાવો કરનાર કોઈ પણ વ્યક્તિને તેની સંમતિ વિના વાદી તરીકે ઉમેરવામાં આવશે નહીં.

(૪) જ્યાં પ્રતિવાદી ઉમેરવામાં આવે, ત્યાં વાદપત્ર સુધારવું- જ્યાં કોઈ પ્રતિવાદી ઉમેરવામાં આવે, ત્યાં વાદપત્ર, કોર્ટ અન્યથા નિર્દેશ ન કરે તો, જરૂરી હોય તેવી રીતે સુધારવામાં આવશે, અને સુધારેલા સમન્સ અને વાદપત્રની નકલો નવા પ્રતિવાદીને અને, જો કોર્ટ યોગ્ય માને તો, મૂળ પ્રતિવાદીને બજાવવામાં આવશે.

(૫) ધ ઇન્ડિયન લિમિટેશન એક્ટ, ૧૮૭૭ ની કલમ ૨૨ ની જોગવાઈઓને આધીન, પ્રતિવાદી તરીકે ઉમેરાયેલ કોઈ પણ વ્યક્તિ વિરુદ્ધની કાર્યવાહીઓ સમન્સની બજવણી થયા બાદ જ શરૂ થયેલ હોવાનું ગણવામાં આવશે".

૨૧. સિવિલ પ્રોસિજર કોડના ઓર્ડર ૧ રૂલ ૧૦ હેઠળ પક્ષકારોને જોડવાનો પ્રશ્ન ઉપર ઉદ્દેખિત જોગવાઈની કસોટી પર નક્કી કરવાનો રહે છે, જે એવી જોગવાઈ કરે છે કે માત્ર જરૂરી અથવા યોગ્ય પક્ષકારને જ ઉમેરી શકાય. મુકદ્દમાના ફળમાં

પક્ષકારનું માત્ર હિત હોવું તે તેને પક્ષકાર તરીકે જોડવા માટેની સાચી કસોટી બની શકે નહીં. આ નિયમનો હેતુ નવા પક્ષકારો ઉમેરીને દાવાના વ્યાપ અને સ્વરૂપને બદલવાનો અને તેમને પોતાના સ્વતંત્ર દાવાઓ અંગે મુકદ્દમો કરવા માટે સક્ષમ બનાવવાનો નથી પરંતુ બિનજરૂરી મુકદ્દમાઓ કે જે અન્યથા જરૂરી બની શકે છે તેને ટાળવા માટે માત્ર એટલું ઠરાવવાનો છે.

૨૨. વધુમાં કોઈ પક્ષકાર માત્ર ત્યારે જ જરૂરી બનશે જો દાવાવાળી બાબતના સંબંધમાં તેની વિરુદ્ધ કોઈ દાદ મેળવવાનો હક્ક હોય અને દાવામાં સમાવિષ્ટ તમામ પ્રશ્નોના અસરકારક અને સંપૂર્ણ નિર્ણય માટે તેની હાજરી જરૂરી હોય. ઉપરાંત, જો રેકર્ડ પરના પક્ષકારો વચ્ચેના "વાસ્તવિક વિવાદ" ના નિર્ણય માટે ત્રાહિત પક્ષકારની હાજરી જરૂરી હોય; તો તેને જોડી શકાય. જોકે, પક્ષકારોને જોડવાની બાબતમાં ડોમિનસ લિટસના સિદ્ધાંતને વધુ પડતો ખેંચી શકાય નહીં, કારણ કે વિવાદની વાસ્તવિક બાબત નક્કી કરવા માટે કોઈ વ્યક્તિ જરૂરી પક્ષકાર હોય, તો કોર્ટ આવી વ્યક્તિને જોડવાનો હુકમ કરી શકે તે સુનિશ્ચિત કરવાની કોર્ટની ફરજ છે.

૨૩. હવે, જ્યાં સુધી વડીલોપાર્જિત મિલકત સંબંધિત ભાગલાના દાવાનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી મિલકતોમાં હિત ધરાવતી તમામ વ્યક્તિઓ દાવામાં જરૂરી પક્ષકારો છે. વધુમાં, સંયુક્ત કુટુંબની મિલકતના ભાગલા માટેના દાવામાં માત્ર તે જ લોકો નહીં જેઓ ભાગ મેળવવા માટે હકદાર છે પરંતુ તે લોકો પણ જેઓ સંયુક્ત કુટુંબની મિલકતમાંથી ભરણપોષણ અથવા લગ્નની જોગવાઈ મેળવવાનો

હક્ક ધરાવે છે તેઓ જરૂરી પક્ષકાર છે. અન્ય શાખાઓ વિરુદ્ધ એક શાખાના ભાગલા માટેના દાવામાં, માત્ર શાખાઓના વડાઓ જ જરૂરી પક્ષકારો છે અને શાખાના સભ્ય જરૂરી પક્ષકાર ન હોવા છતાં ચોક્કસ કેસમાં યોગ્ય પક્ષકાર બની શકે છે.

૨૪. કાયદાકીય જોગવાઈઓને ધ્યાને લેતાં, હાલના કેસના હકીકતલક્ષી પાસાઓનું અવલોકન કરતાં, એવું જણાય છે કે વાદી દક્ષાબેને તેમના પિતાની મિલકતોમાં પોતાના ભાગ માટે તેમના પિતા અને અન્ય લોકો વિરુદ્ધ દાવો દાખલ કરેલ છે. તેઓ સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈના પૌત્રી છે. તેમણે વાદપત્રના ફકરા-૨ (પેપરબુકનું પાના નંબર-૧૦૫) માં ૭ મિલકતો દર્શાવીને મિલકતોનું વર્ણન કરેલ છે. તેમણે એવું પણ વર્ણન કરેલ છે કે ક્રમાંક નં.૨ અને ૩ ની અનુસૂચિત મિલકત સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈની માલિકીની હતી અને ત્યારબાદ તે તેમના પિતાના ભાગે આવેલ હતી. એવું પણ કથન કરવામાં આવેલ છે કે તેમના પિતાએ અનુસૂચિમાં ક્રમાંક નં.૩ થી ૭ પર દર્શાવેલ અન્ય દાવાવાળી મિલકત ખરીદી હતી અને આ રીતે તે મિલકતોમાં તેમનો ૧/૬ ભાગ છે.

૨૫. હવે, ત્રાહિત પક્ષકાર-હાલના અરજદારનો બચાવ એ છે કે તેઓ સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈના દીકરી હોવાથી, દાવાવાળી મિલકતોમાં તેમનો ભાગ છે અને તેમણે આક્ષેપ કરેલ છે કે મહેસૂલી રેકર્ડ નં.૩૯૦૭ અને ૩૯૧૨ છેતરપિંડીથી દાખલ કરવામાં આવેલ છે. તેમણે એવું પણ કથન કરેલ છે કે તેઓ પોતાના દાવા અંગે જરૂરી કાયદાકીય આશરો લેશે. તેમના દ્વારા એવી પણ રજૂઆત કરવામાં

આવેલ છે કે તેમના ભાઈઓએ એ હકીકત છુપાવેલ છે કે મિલકતમાં તેમનો ભાગ છે અને મહેસૂલી રેકર્ડમાં ખોટી નોંધ દાખલ કરાવેલ છે. તેમણે મૂળ વાદી દક્ષાબેન દ્વારા દાખલ કરાયેલ દાવામાં પોતાને પ્રતિવાદી નં.૬ તરીકે જોડવા માટે અરજ કરેલ છે.

૨૬. દસ્તાવેજી પુરાવા, પાના નંબર-૧૭૮ પરના વેચાણ-દસ્તાવેજનું અવલોકન કરતાં, એવું જણાય છે કે ત્રાહિત પક્ષકાર-હાલના અરજદારે તારીખ ૮.૧.૨૦૦૧ ના રોજ શ્રી દેવરાજ મુંજાણી નામના વ્યક્તિની તરફેણમાં પોતાનો ભાગ વેચી દીધેલ છે. એ નોંધવું પ્રસ્તુત છે કે તે વેચાણ-દસ્તાવેજમાં સિવિલ કોર્ટ દ્વારા દાવો નં.૭૧/૧૯૭૩ માં પસાર કરાયેલ હુકમનામા અંગે સ્પષ્ટ કથન કરવામાં આવેલ છે. સદર દસ્તાવેજમાં સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈની સમગ્ર મિલકતના ભાગલા અંગે પણ કથન કરવામાં આવેલ છે. અન્ય વેચાણ દસ્તાવેજ (પેપર-બુકનું પાના નંબર-૧૮૦) પરથી પણ એવું જણાય છે કે અરજદાર-ત્રાહિત પક્ષકાર મંજુલાબેને મનસુખભાઈની તરફેણમાં પણ તે જ દસ્તાવેજ કરી આપેલ છે. એવું જણાય છે કે મંજુલાબેન તે દસ્તાવેજો ખાસ કરીને જગજીવનભાઈની મિલકતના ભાગલા અંગે જાણકારી ધરાવે છે અને તેમણે પોતાના પિતા સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈની માલિકીની મિલકતોના સંબંધમાં પોતાનો ભાગ અન્ય લોકોને વેચી દીધેલ છે.

૨૭. વધુમાં, પાના નંબર-૨૪૧ પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે જે સિવિલ સૂટ નં.૭૧/૧૯૭૩ છે કે તેના પરનું હુકમનામું વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર

કરવામાં આવેલ છે. અલબત્ત, સદર દાવો લવાદો દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ હતો. પેપર-બુકના પાના નંબર-૨૪૬ પરના હુકમનામા પરથી એ પણ જણાય છે કે સદર હુકમનામું દાવાના આંક-૯ પરના સંમતિ કરારના આધારે પસાર કરવામાં આવેલ છે અને એવોર્ડની વિગતો હુકમનામામાં સમાવી લેવામાં આવેલ છે. દલીલ દરમિયાન બાબતમાં તેની ટાઈપ નકલ રજૂ કરવામાં આવેલ છે અને તેનું અવલોકન કરતાં એવું જણાય છે કે સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈના વારસદારો વચ્ચે પ્રારંભિક ભાગલા થયા હતા. હવે, સ્વીકૃતપણે આ હુકમનામું હાલના અરજદાર દ્વારા પડકારવામાં આવેલ નથી, એટલું જ નહીં તેમણે દાવો નં.૭૧/૧૯૭૩ માં પસાર કરાયેલ હુકમનામાથી થયેલ ભાગલાની આ હકીકત સ્વીકારેલ છે, જેનું કથન ઉપર નિર્દેશ કર્યા મુજબ વેચાણ-દસ્તાવેજમાં કરવામાં આવેલ છે.

૨૭.૧ જો તેમને મિલકતમાં કોઈ હક્ક, માલિકી અને હિત હોય તો તેમણે દાવો નં.૭૧/૧૯૭૩ ના હુકમનામાને પડકારવાનું રહે. પરંતુ, તેમને હાલના દાવામાં પક્ષકાર બનાવી શકાય નહીં કેમ કે વાદીએ માત્ર તેમના પિતાની મિલકતોમાં જ પોતાના હક્કની માંગણી કરેલ છે કારણ કે સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈના વારસદારો વચ્ચે થયેલ ભાગલાથી તેમના પિતાનો સ્વતંત્ર ભાગ હતો. એ પણ ફલિત થાય છે કે વર્ષ ૧૯૭૩ ના હુકમનામા બાદ, હાલના અરજદારે ઉપરોક્ત વેચાણ દસ્તાવેજોથી મિલકતમાંનો પોતાનો હક્ક વેચી દીધેલ છે અને અરજદાર દ્વારા પોતાના પિતા વિરુદ્ધ હાલનો દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો ત્યાં સુધી, હાલના

અરજદારે કોઈ પણ પ્રકારની કાર્યવાહીઓ હાથ ધરેલ નથી. આમ, બાબતમાં સમાવિષ્ટ મિલકત મનસુખભાઈ સંબંધિત છે અને આ કેસની વિશિષ્ટ હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાને લેતાં, હાલના અરજદાર સદર દાવામાં યોગ્ય અથવા જરૂરી પક્ષકાર હોવાનું કહી શકાય નહીં.

૨૮. વાદગ્રસ્ત હુકમનું અવલોકન કરતાં, એવું જણાય છે કે બંને પક્ષો તરફે કરવામાં આવેલ કથનને ધ્યાને લેતાં, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે અવલોકન કરેલ છે કે ક્રમાંક નં.૨ અને ૩ પરની અનુસૂચિત મિલકત મૂળ રૂપે સ્વર્ગસ્થ જગજીવનભાઈની માલિકીની હતી અને ત્યારબાદ તે ચીમનભાઈ, પ્રભુભાઈ, મનસુખભાઈ અને મંજુલાબેનના ભાગે આવેલ હતી અને તે અંગેની ફેરફાર નોંધ નં.૩૯૦૭ કરવામાં આવેલ હતી અને ત્યારબાદ ૩ ભાઈઓ વચ્ચે તેનું વિભાજન કરવામાં આવેલ હતું અને આખરે તે પ્રતિવાદી નં.૧ ના ભાગે આવેલ હતી, જે નોંધ નં.૩૯૧૨ થી દાખલ કરવામાં આવેલ હતી. ટ્રાયલ કોર્ટે પક્ષકારોના પ્લીડિંગમાં કરવામાં આવેલ એ કથનનો પણ સંદર્ભ લીધેલ છે કે અગાઉ ભાગલા થયા હતા અને ત્રાહિત પક્ષકારને પોતાનો ભાગ મળી ગયેલ છે.

૨૯. ટ્રાયલ કોર્ટે સદર દાવામાં પ્રતિવાદી નં.૬ તરીકે જોડવા માટેની અરજદારની અરજ નામંજૂર કરતી વખતે તમામ પાસાઓને ધ્યાનમાં લીધેલ છે. ટ્રાયલ કોર્ટનો વાદગ્રસ્ત હુકમ કાયદાની દૃષ્ટિએ ટકી શકે તેમ છે અને આવો હુકમ પસાર કરવામાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ વિકૃતિ આચરવામાં આવેલ નથી.

૩૦. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાને લેતાં, હાલની પિટિશન ફગાવી દેવાને પાત્ર છે અને તે મુજબ ફગાવી દેવામાં આવે છે. રૂલ ડિસ્ચાર્જ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી. સિવિલ એપ્લિકેશન, જો કોઈ હોય તો, તે મુજબ નિકાલ થયેલ ગણાશે.

વિશેષ હુકમ

આ તબક્કે, અરજદાર તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતા આજ દિન સુધી દાવાની કાર્યવાહીઓ વિરુદ્ધ મંજૂર કરવામાં આવેલ વચગાળાનો મનાઈહુકમ ચાલુ રાખવા અરજ કરે છે. સામાવાળા તરફે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા તેનો વાંધો લેવામાં આવેલ છે કે દાવાને સ્થગિત રાખી શકાય નહીં અને ટૂંક સમયમાં જ દાવાનો નિકાલ થવાની શક્યતા છે. રજૂઆત અને હુકમમાં આપેલ કારણોને ધ્યાને લેતાં, સ્ટે ચાલુ રાખવા માટેની અરજ નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

આર & પી પરત મોકલવામાં આવે.

(એ. પી. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.